

OBSAH

O AUTOROCH	9
SKRATKY	12
ÚVOD	13

REPRODUKČNÉ PRÁVA

15

1 PRÁVO NA ŽIVOT A INTERRUPCIE

17

1.1 PRÁVNÝ STATUS EMBRYA Z HĽADISKA PRÁVA NA ŽIVOT A UMELÉ PRERUŠENIE TEHOTENSTVA

17

Andrea Erdősová

1.1.1 Potratové reálie legislatívy a praxe na Slovensku

17

1.1.2 Štrasburská doktrína nedostatku konsenzu, širokých hraníc a „zvýšenej citlivosti témy“

23

1.1.3 Morálno-etické dilemy

26

1.1.4 Konzekvence rozsudku Najvyššieho súdu USA

29

1.1.5 Možné porušenie záväzkov v medzinárodnom práve či hľadanie strateného sveta

30

1.2 HISTORICKÝ POHĽAD NA INTERRUPCIE, METÓDY A KOMPLIKÁCIE PRI ICH VÝKONE V GYNEKOLOGICKEJ PRAXI

38

Erik Dosedla

1.2.1 Historický prehľad

39

1.2.2 Indikácie

40

1.2.3 Metódy terminácie gravidity a medikamentózne metódy

41

1.2.4 Chirurgické metódy

44

1.2.5 Komplikácie

46

Krvácanie a poranenia maternice

46

Zvyšky po potrate (*residua post abortum*)

48

Infekcia

48

Hematometra

49

Toxicita misoprostolu

49

1.2.6 Zhrnutie

49

1.3 PSYCHOSOCIÁLNE ASPEKTY UMELÉHO PRERUŠENIA TEHOTENSTVA ..

52

Katarína Jandová

1.3.1 Spontánny potrat a umelé prerušenie tehotenstva zo zdravotných dôvodov ..

54

1.3.2 Problém neželaného tehotenstva

55

1.3.3 Umelé prerušenie tehotenstva a psychické zdravie

58

1.3.4 Krátkodobé psychologické následky umelého prerušenia tehotenstva ...

60

1.3.5 Dlhodobé psychologické následky umelého prerušenie tehotenstva

62

1.3.6 Umelé prerušenie tehotenstva ako psychosociálny stresor

65

1.3.7	„Post-interrupčný syndróm“ (PAS) ako prejav posttraumatickej stresovej poruchy alebo stresom podmienenej inej psychickej poruchy . . .	65
1.3.8	Mýtus post-interrupčného syndrómu	67
1.3.9	Informovaný súhlas	68
1.3.10	Faktory ovplyvňujúce psychické prežívanie umelého prerušenia tehotenstva	68
	Vek ženy a proces rozhodovania	70
	Sociálna opora ženy	71
	Sociokultúrna klíma, etnikum a presvedčenia ženy	72
1.3.11	Sociokultúrne a politické aspekty umelého prerušenia tehotenstva	73
	Z histórie umelého prerušenia tehotenstva	73
	Situácia na Slovensku	74
1.3.12	Diskusia o umelom prerušení tehotenstva – záver	74
	„Pro-life“ verzus „pro-choice“ prúd	75
2	ASISTOVANÁ REPRODUKČIA A PRÁVA SÚVISIACE S PÔRODOM	81
2.1	PRÁVNE A BIOETICKÉ IMPLIKÁCIE SUROGAČNÉHO MATERSTVA . . .	81
	<i>Andrea Erdősová</i>	
2.1.1	Surogácia ako bioetický problém	83
2.1.2	Úniové právo, pohľad Súdneho dvora Európskej únie	87
2.1.3	Štrasburská perspektíva, poradné stanovisko a výsledky rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva	89
2.1.4	Právna úprava náhradného materstva z globálneho hľadiska	94
2.1.5	Vývoj surogácie v rozhodovacej činnosti zahraničných súdov	95
2.1.6	Právny stav v Českej republike a možnosti zavedenia tohto právneho inštitútu v Slovenskej republike	97
2.1.7	Úvahy <i>de lege ferenda</i> pri zavedení možnosti surogačného materstva v Slovenskej republike	101
2.1.8	Záver	104
2.2	NIEKTORÉ PSYCHOSOCIÁLNE A ETICKÉ ASPEKTY SUROGAČNÉHO MATERSTVA	107
	<i>Katarína Jandová</i>	
2.2.1	Podstata surogačného materstva z hľadiska techniky a psychológie	108
2.2.2	Etická dilema	110
2.2.3	Triáda surogačného materstva	110
2.2.4	Surogácia verzus adopcia	111
2.2.5	Biologická väzba matka – plod a vzťahová väzba (tzv. <i>attachment</i>)	112
2.2.6	Surogačná matka – motivácia, osobnostné charakteristiky, riziká	113
2.2.7	Objednávajúci rodičia – motivácia, charakteristika	114
2.2.8	Surogačné potomstvo	116
2.2.9	Stav surogácie na Slovensku a v Českej republike, v Európskej únii a v niektorých vybraných štátoch mimo Európskej únie	116

2.3	CEZHRANIČNÉ MATERSTVO, MEDZINÁRODNÁ PERSPEKTÍVA NÁHRADNÉHO MATERSTVA	119
	<i>Lilla Garayová</i>	
2.3.1	Náhradné materstvo vo svete – prehľad	120
2.3.2	Asistovaná reprodukcia presahujúca hranice	125
2.3.3	Záver	130
2.4	CISÁRSKY REZ NA ŽIADOSŤ	132
	<i>Erik Dosedla, Andrea Erdősová</i>	
2.4.1	Podstata a význam informovaného súhlasu	133
2.4.2	Právny kontext práva na informovaný súhlas/informovanú voľbu pacientky	135
2.4.3	Informovaný súhlas a pranie pacientky	136
2.4.4	Cisársky rez v pôrodníckej praxi	137
2.4.5	Autonómia a sebaurčenie pacienta	140
2.4.6	Cisársky rez ako bioetický problém	141
2.4.7	Záver	146
2.5	DOMÁCE PÔRODY V MEDICÍNSKOM A PRÁVNOM KONTEXTE	150
	<i>Erik Dosedla, Andrea Erdősová</i>	
2.5.1	História a charakteristika domácich pôrodov	150
2.5.2	Právna úprava domácich pôrodov a ich evidencia	152
2.5.3	Prípad praxe pôrodnej asistentky ako memento pre domáce pôrody v Českej republike	155
2.5.4	Odpovede Európskeho súdu pre ľudské práva k domácim pôrodom	156
2.5.5	Súčasná prax a potreba ochrany života a zdravia matky a dieťaťa	160
2.5.6	Záver	162
2.6	PÔRODNÝ PLÁN V GYNEKOLOGICKEJ PRAXI AKO SÚČASŤ AUTONÓMIE PACIENTKY	166
	<i>Erik Dosedla, Andrea Erdősová</i>	
2.6.1	Historický vývoj pôrodného plánu	167
2.6.2	Ochrana ľudských práv v otázkach tehotenstva a pôrodu	169
2.6.3	Informovaný súhlas	170
2.6.4	Informovaný súhlas a pranie pacientky	172
2.6.5	Pôrodné pranie	172
2.6.6	Záver	174
3	ANTIKONCEPCIA (FORMY OCHRANY PRED NEŽELANÝM POČATÍM A OCHRANY ZDRAVIA)	178
3.1	HISTORICKÉ A MODERNÉ METÓDY ANTIKONCEPCIE	178
	<i>Erik Dosedla</i>	
3.1.1	Moderná antikoncepcia	180
3.1.2	Záver	186

3.2	MEDICÍNSKE A PRÁVNE ASPEKTY STERILIZÁCIÍ	189
	<i>Erik Dosedla, Andrea Erdősová</i>	
3.2.1	Medicínske indikácie a spôsob vykonania sterilizácie	189
3.2.2	Charakteristika a podstata právnej úpravy sterilizácie	192
3.2.3	Česká právna úprava a prax výkonu sterilizácie	194
3.2.4	Sterilizácie v minulosti	196
3.2.5	Nezákonné sterilizácie v kontexte rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva	199
3.2.6	Záver	203
3.3	POHLAVNE PRENOSNÉ OCHORENIA	206
	<i>Erik Dosedla</i>	
3.3.1	Diagnostika, prevencia a liečba	207

SEXUÁLNE PRÁVA

4	POHLAVIE, RODOVÁ A SEXUÁLNA IDENTITA	213
4.1	BIOLOGICKÉ PRINCÍPY SEXUÁLNEJ ORIENTÁCIE	213
	<i>Erik Dosedla</i>	
4.1.1	Sexuálna orientácia a diferenciácia	213
4.1.2	Záver	216
4.2	SEXUÁLNA IDENTITA A SEXUÁLNA ORIENTÁCIA	217
	<i>Dana Šedivá</i>	
4.2.1	Určenie sexuálnej orientácie	217
4.2.2	Záver	218
4.3	TRANSSEXUALIZMUS A SEXUÁLNE MENŠINY	219
	<i>Dana Šedivá</i>	
4.3.1	Prečo existuje homofóbia	220
4.3.2	Sexualita cicavcov	220
4.3.3	Ranné civilizácie	220
4.3.4	Láska a sex v starom Grécku a Ríme	221
4.3.5	Barbari	223
4.3.6	Hebrejci	224
4.3.7	Kresťanstvo	225
4.3.8	Homosexualita a medicína	228
4.3.9	Homosexualita v komunistickom Československu, záver	232
4.4	PRÁVA TRANSSEXUÁLOV V MEDZINÁRODNOM KONTEXTE	233
	<i>Andrea Erdősová, Lilla Garayová, Peter Kováč</i>	
4.4.1	Práva transrodových osôb v medzinárodnom kontexte	235
4.4.2	Práva transrodových osôb v systéme Organizácie Spojených národov ..	237
4.4.3	Práva transrodových osôb v systéme práv Európskej únie	239

4.4.4	Rada Európy a perspektíva judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo svetle evolutívneho výkladu Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd	241
4.4.5	Rodová identita, právo na manželstvo a povinnosť sterilizácií ako podmienka pre zmenu pohlavia	243
4.4.6	Aktuálny vývoj na Slovensku	246
4.4.7	Záver	247
4.5	PRÁVA LGBTI OSÔB V JUDIKATÚRE EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA	250
	<i>Lilla Garayová</i>	
4.5.1	Povinnosti v súvislosti so zlým zaobchádzaním	251
	Relevantné články Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd	251
	Relevantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva	252
4.5.2	Osobné a rodinné záležitosti	258
	Relevantné články Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd	258
	Relevantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva	258
4.5.3	Sloboda prejavu	264
	Relevantné články Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd	264
	Relevantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva	265
4.5.4	Sloboda zhromažďovania a združovania	268
	Relevantné články Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd	268
	Relevantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva	268
4.5.5	Záver	270
5	TRANZÍCIE	273
5.1	PORUCHY SEXUÁLNEJ IDENTITY, TRANZÍCIE A RETRANZÍCIE V PSYCHIATRICKEJ PRAXI	273
	<i>Dana Šedivá</i>	
5.1.1	História pojmov	276
5.1.2	Transsexuálny vývin u detí a adolescentov	276
	Atypický sexuálny vývin	277
	Genderová dysfória v detstve a adolescencii	277
5.1.3	Etiológia porúch pohlavnej identity	278
5.1.4	Prevalencia porúch pohlavnej identity	280
5.1.5	Klasifikácia porúch pohlavnej identity	281
	Diagnostické kritériá podľa DSM-5	281
	Poruchy pohlavnej identity podľa MKCH-10	283
5.1.6	Transsexualizmus	284
	Diagnostika transsexualizmu	284

	Diferenciálna diagnostika	286
	Komorbidity	288
5.1.7	Transsexualizmus a proces premeny pohlavia na Slovensku	288
	Štandardný postup pre diagnostiku a komplexný manažment zdravotnej starostlivosti o dospelú osobu s transsexualizmom	290
	Diagnostická fáza	291
	Intervenčná fáza	294
5.1.8	Hormonálna liečba adolescentov vo svete	297
5.1.9	Retranzície	298
5.2	CHIRURGICKÁ TRANZÍCIA POHLAVIA	301
	<i>Erik Dosedla</i>	
5.2.1	Poruchy rodovej identity	301
5.2.2	Liečba pacientov s poruchou rodovej identity	302
5.2.3	Chirurgické metódy liečby	303
5.2.4	Záver	307
5.3	LEGISLATÍVNY ZÁKLAD TRANZÍCIÍ A RETRANZÍCIÍ NA SLOVENSKU, ABSENCIA ŠTANDARDOV, ÚVAHY <i>DE LEGE FERENDA</i>	309
	<i>Peter Kováč</i>	
5.3.1	Zmena pohlavia	309
5.3.2	Zmena rodného čísla	318
5.3.3	Zmena mena a priezviska	319
5.3.4	Zmeny v dokladoch o nadobudnutí vysokoškolského vzdelania	320
5.3.5	Register trestov	322
5.3.6	Verejné zdravotné poistenie	322
5.3.7	Branná povinnosť a služba profesionálnych vojakov	322
5.3.8	Právna úprava retranszície	323
5.3.9	Úvahy <i>de lege ferenda</i> , záver	323
	ZÁVER	326
	SLOVÁ RECENZENTOV	330